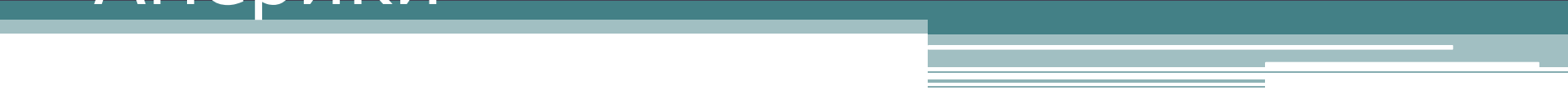

Північноамериканський культурний регіон

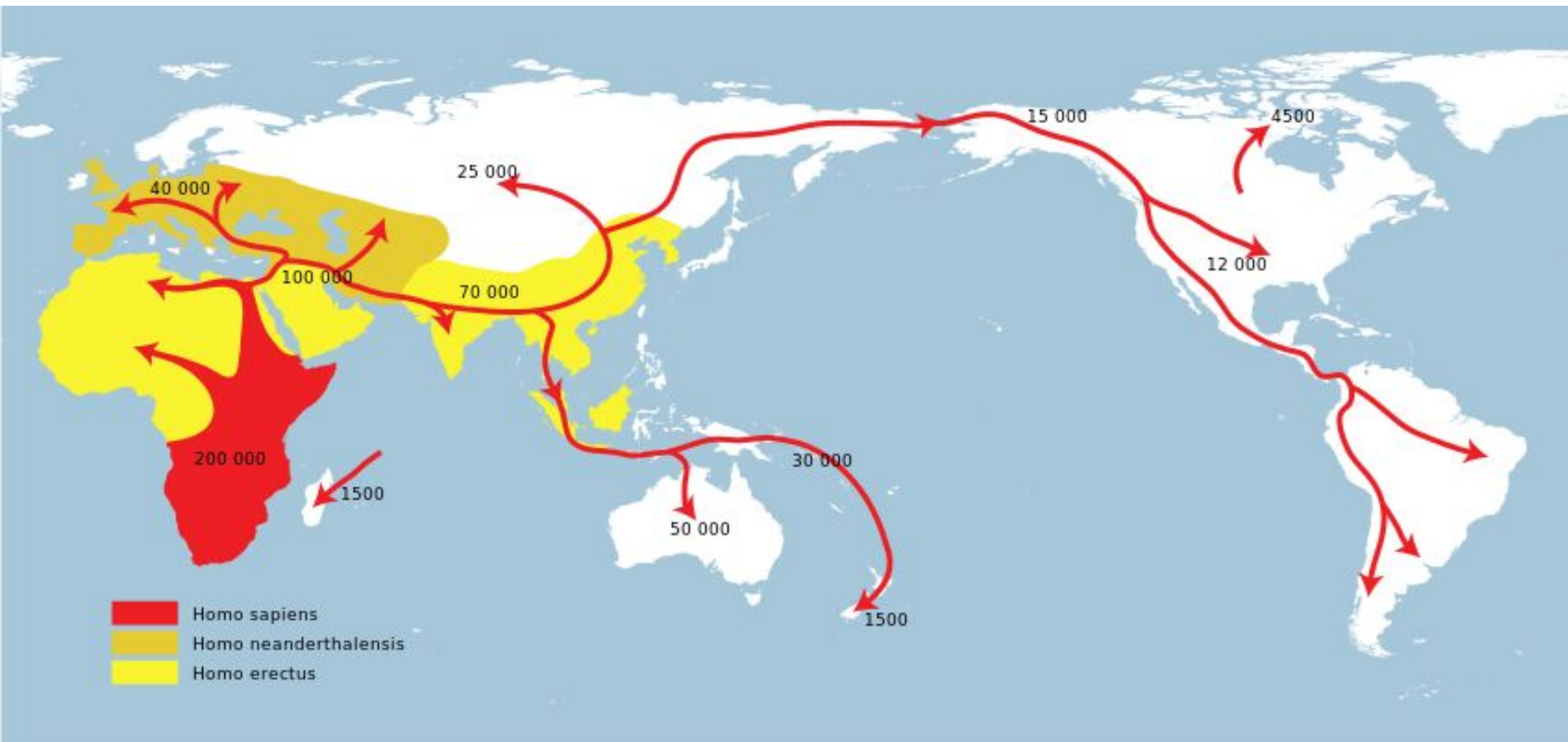

Історико-географічний та господарсько-культурний поділ Америци

- Сучасне населення двох материків Америки нараховує близько 850 млн осіб (у Північній Америці – близько 320 млн, а Латинській Америці – біля 530 млн осіб). Америку нерідко називають **Новим Світом** (ця назва закріпилась ще **наприкінці XV – на початку XVI ст.**), розуміючи при цьому, що для частини американського населення материк Євразія був попередньою батьківщиною (Старим Світом) до їх переселення після відкриття Колумба.

Археологічні матеріали свідчать, що людина з'явилася в Америці приблизно 30 – 40 тисяч років до н.е.

Америка близько 1000 до н. е.

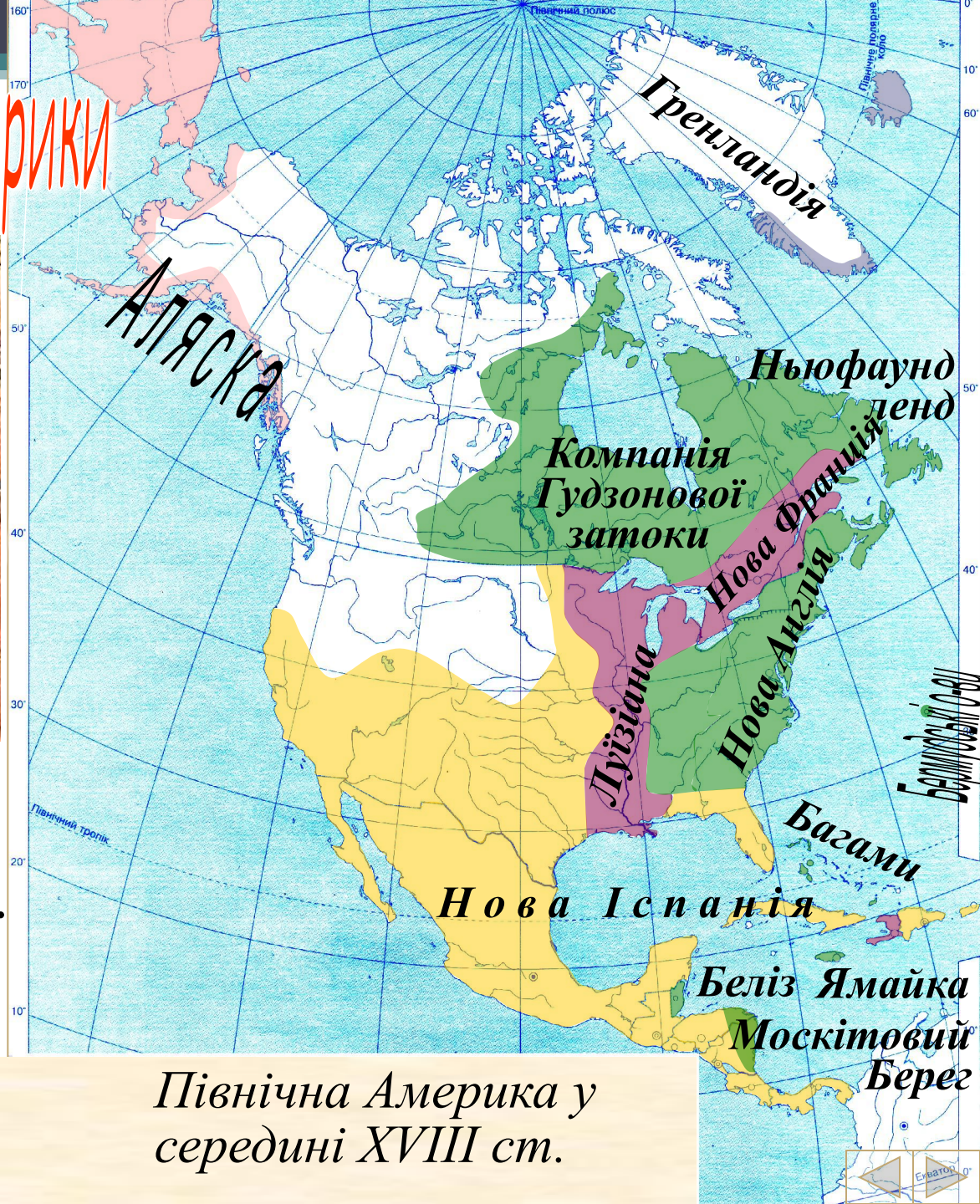
- мисливці-збирачі
- просте землеробство
- інтенсивне землеробство
- (племінне вождівство або цивілізації)

Колонізація Північної Америки

Колоніальні володіння:

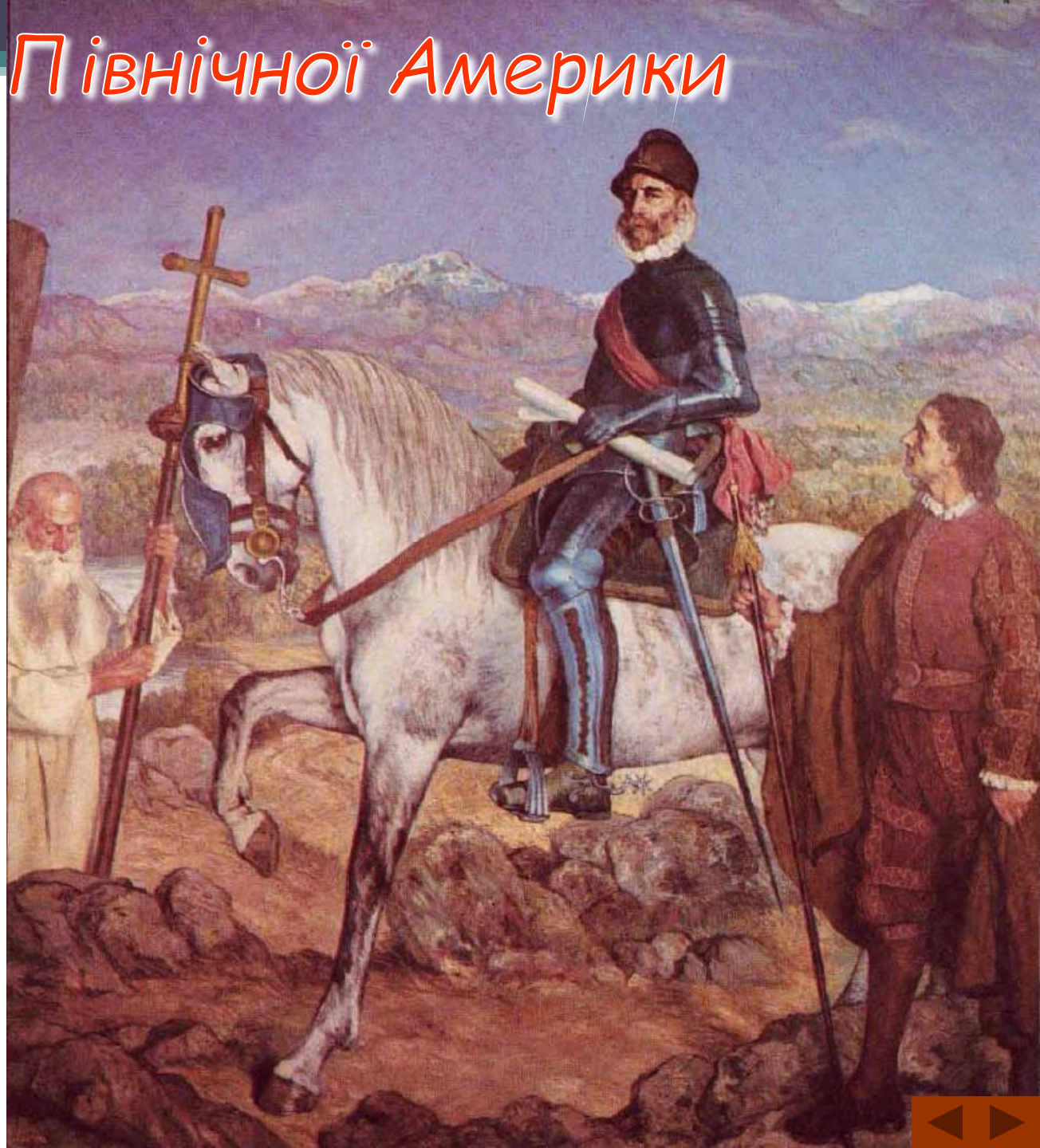
- – Іспанії
- – Великої Британії
- – Франції
- – Росії
- – Данії

Північна Америка у
середині XVIII ст.

Колонізація Північної Америки

Колонізаторів супроводжували **місіонери**, які насаджували серед індіанців **християнську релігію**. Так у іспанських колоніях поширилося **католициство**, у англійських та французьких – **протестантизм**.

Деколонізація Північної Америки

- У 1776 р. вибороти незалежність **США**.
- За наступні 85 років США збільшили свою територію в 10 разів.
- Тривала боротьба англійців та французів за Канаду завершилася перемогою Великої Британії.
- Від Британського панування Канада звільнилася остаточно у 1931 р.
- Мексика та більшість країн Перешийку звільнилася від Іспанії у 1821 р.
- Більшість островних країн (крім Гаїті (1804) та Домініканської Республіки (1844)) стали незалежними у ХХ ст.

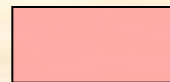
Колоніальні володіння:

– Іспанії

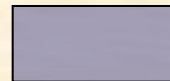
– Франції

– Росії

– Великої Британії

– Данії

Політична карта Північної Америки

**ДЕРЖАВИ І ТЕРИТОРІЇ
(37)**

**Незалежні
держави
(23)**

**Залежні
території
(14)**

**Розвинені
країни
(2)**

- Гренландія (Дан.)
- Бермудські о-ви (Брит.)
- Пуерто-Рико (США)

• США
• Канада

**Країни, що
розвиваютьс
я
(20)**

РАСОВИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

I. Корінне населення

Vide o

- 1. Монголоїди**
 - ескімоси
 - алеути
 - індіанці (≈100 народів)

Метиси

II. Прибуле населення (з XV ст.)

- 2. Європеїди**
 - англоканадці
 - франкоканадці
 - американці США
 - іспаномовні народи Мексики та Перешійку

- 3. Негроїди**

нащадки рабів із 3х. Африки

Мулати

Природні ресурси

Мовні сім'ї і групи

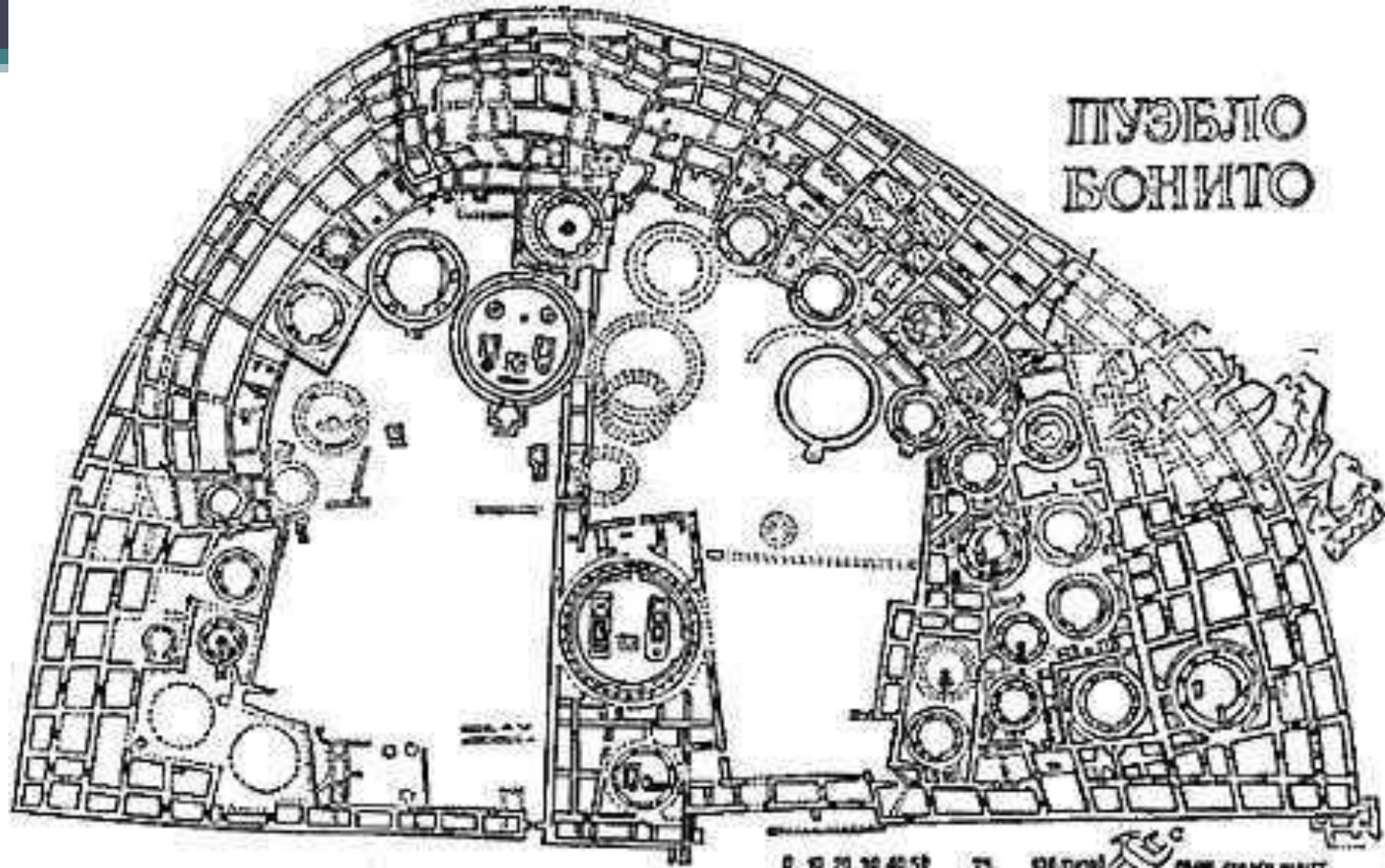

Індіанці пуебло

- Мешканці пуебло займалися переважно землеробством. Головними культурами були кукурудза і гарбузи. З домашніх тварин індіанці приручили лише собаку та індика (пір'я яких використовувалися як прикраси).

ПУЭБЛО БОНИТО

0 10 20 30 40 50 75 100 pds
MAY 1938

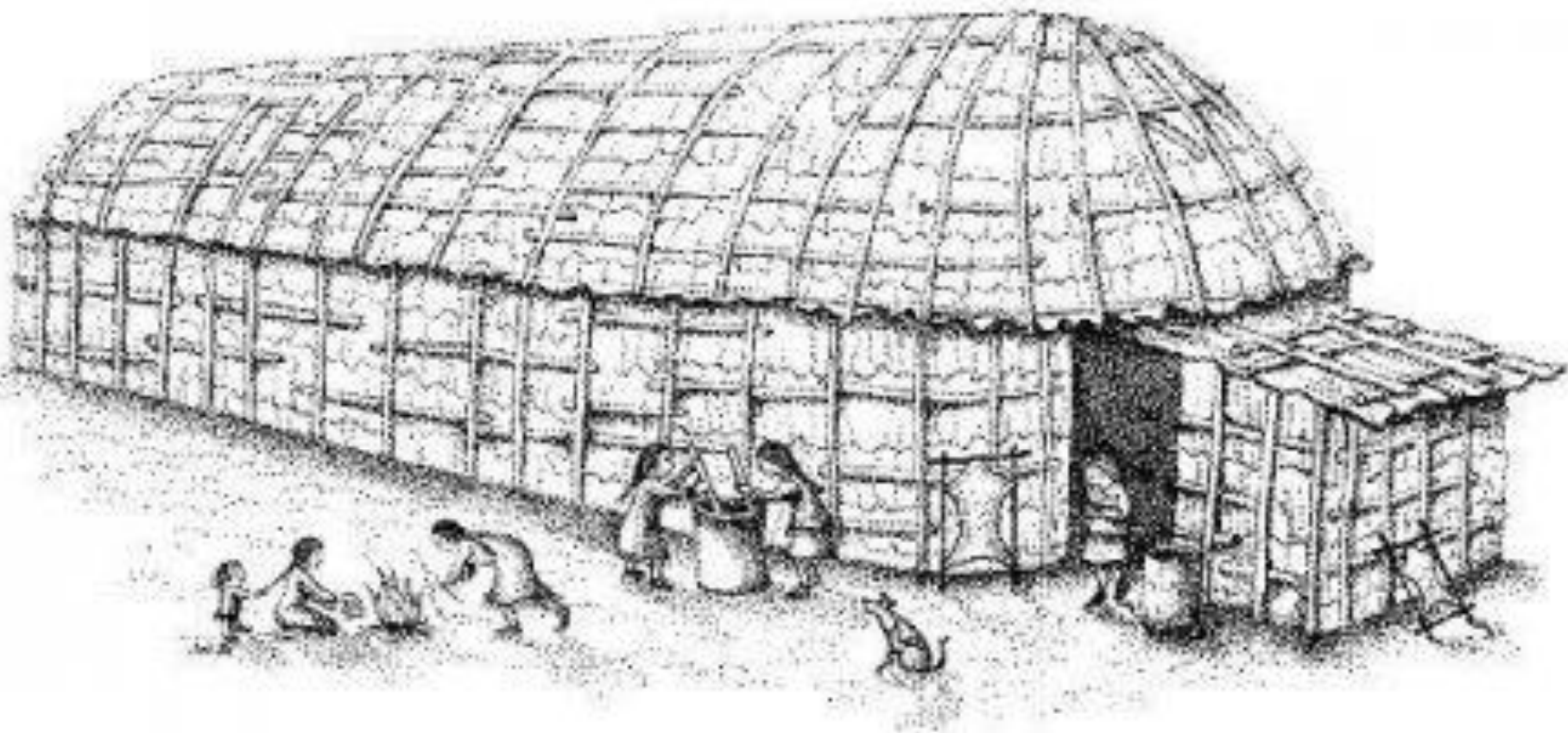

Ірокези

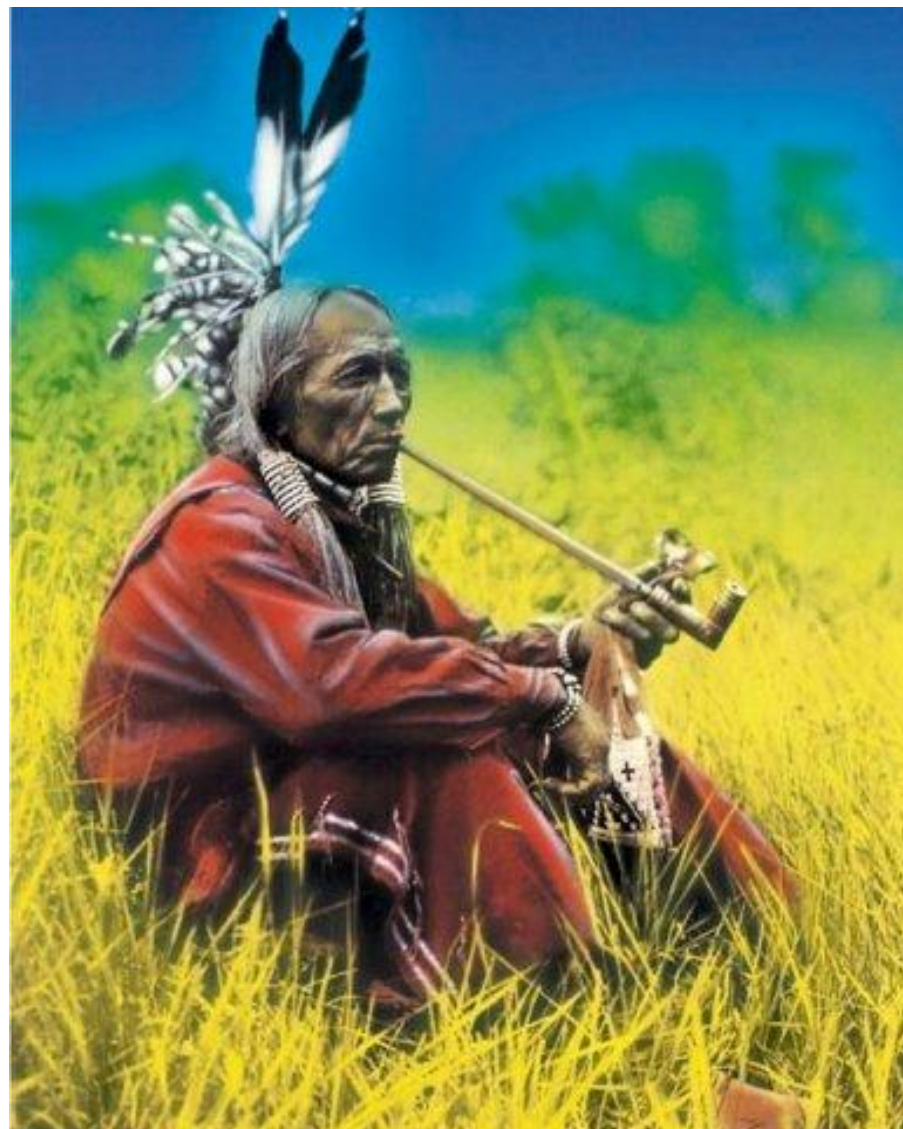
- Прикладом культури й особливостей соціальної організації цих землеробських
- племен можуть слугувати ірокези, які у часи свого розквіту (XVI – XVII ст.) представляли
- найсильнішу групу індіанців північної і східної частини сучасного США.

Великій дім

Калумет (трубка миру)

Степові племена

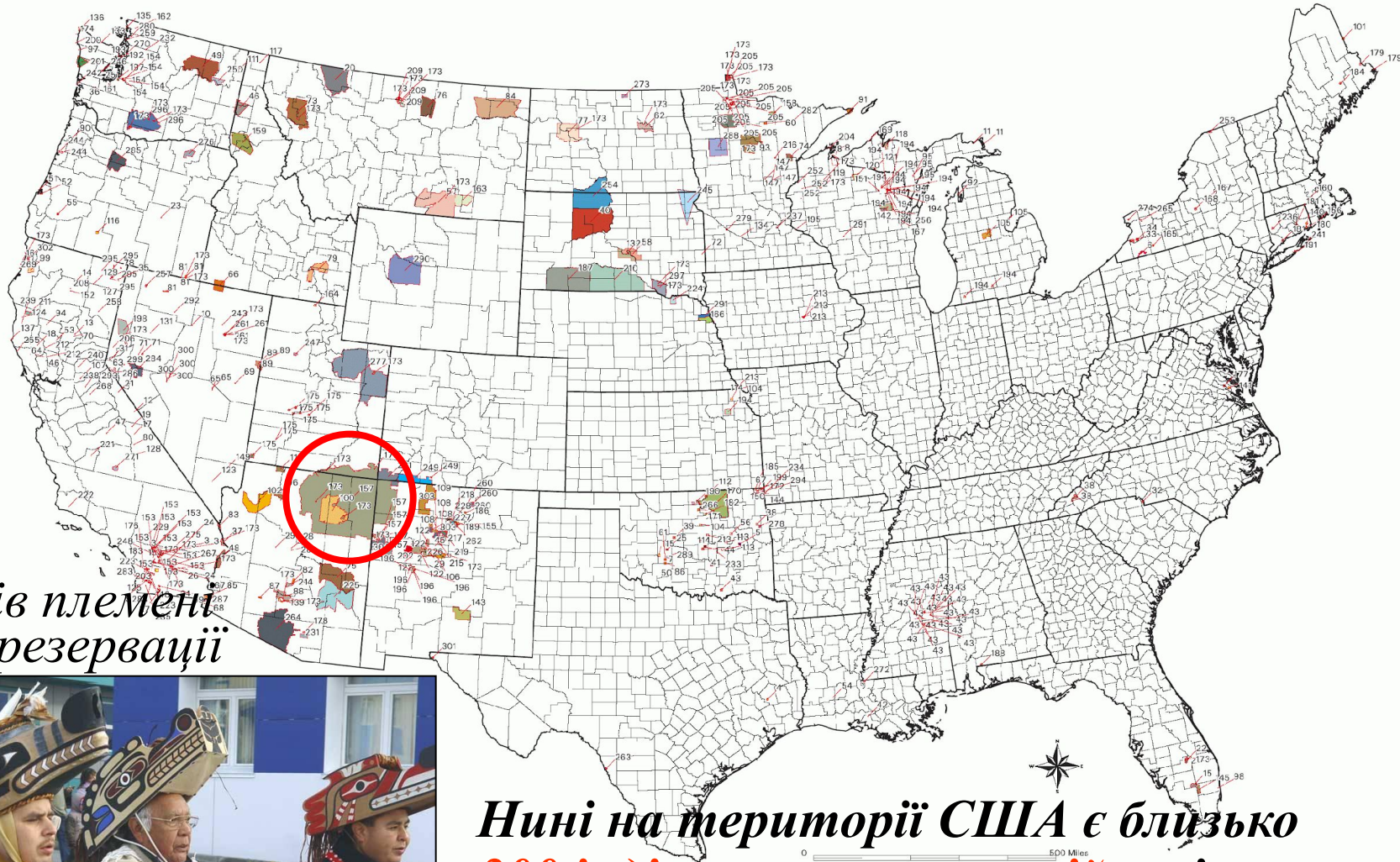

ЧІРОКІ

*До союзу племен ірокезів входили індіанці **чірокі**. Вони прикрашали себе пір'ям птахів та татуюванням. Жили на південному-сході сучасної території США. Нині їх лишилося близько 66 тис.*

Індіанець чірокі

Індіанців племені
Мака у резервації

Нині на території США є близько
300 індіанських резервацій, які
займають **2,3%** площі країни.
Найбільша з резервацій Навахо має
площу майже 65 км².

Одяг, зброя

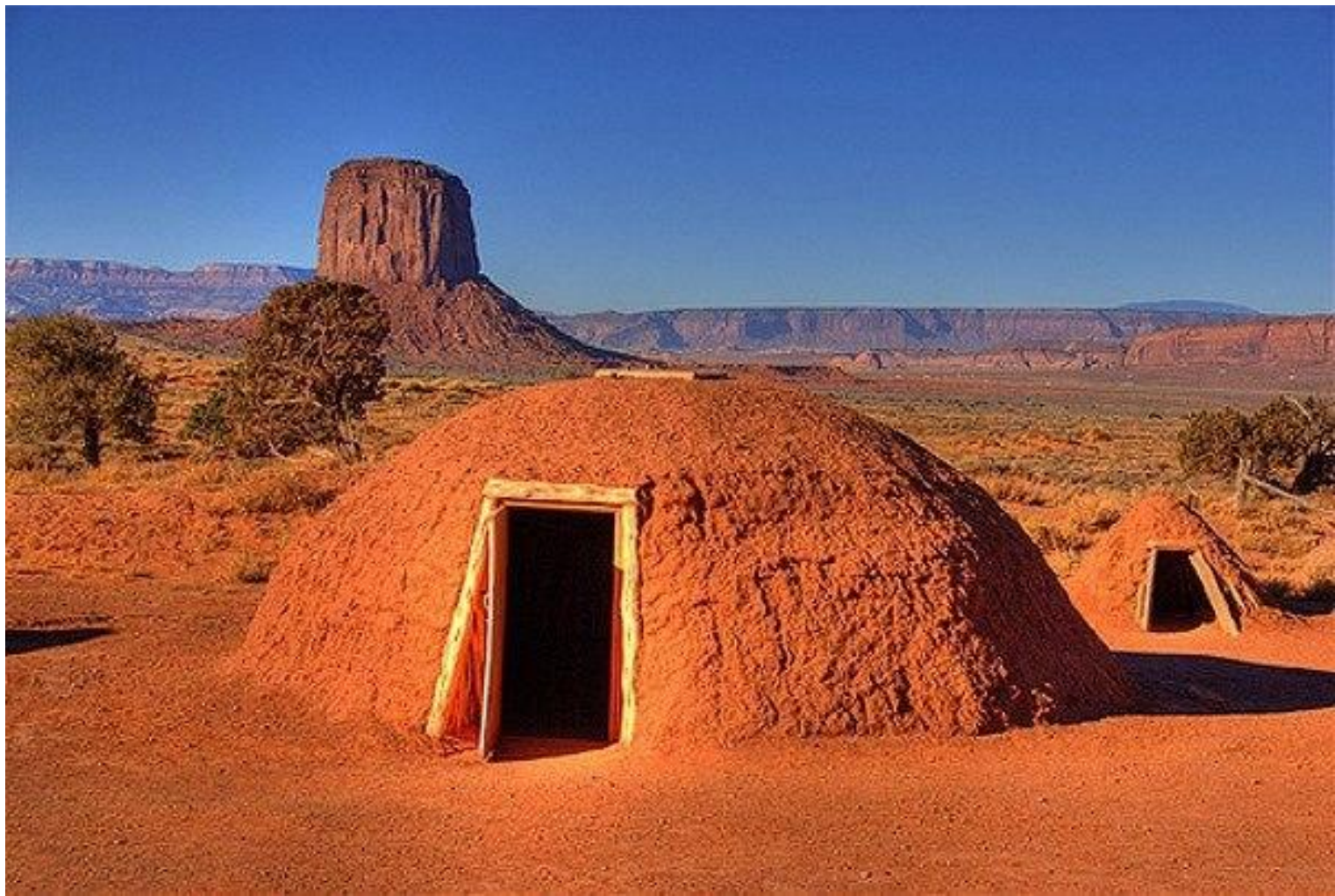
Тіні

Вігвам

Хоган

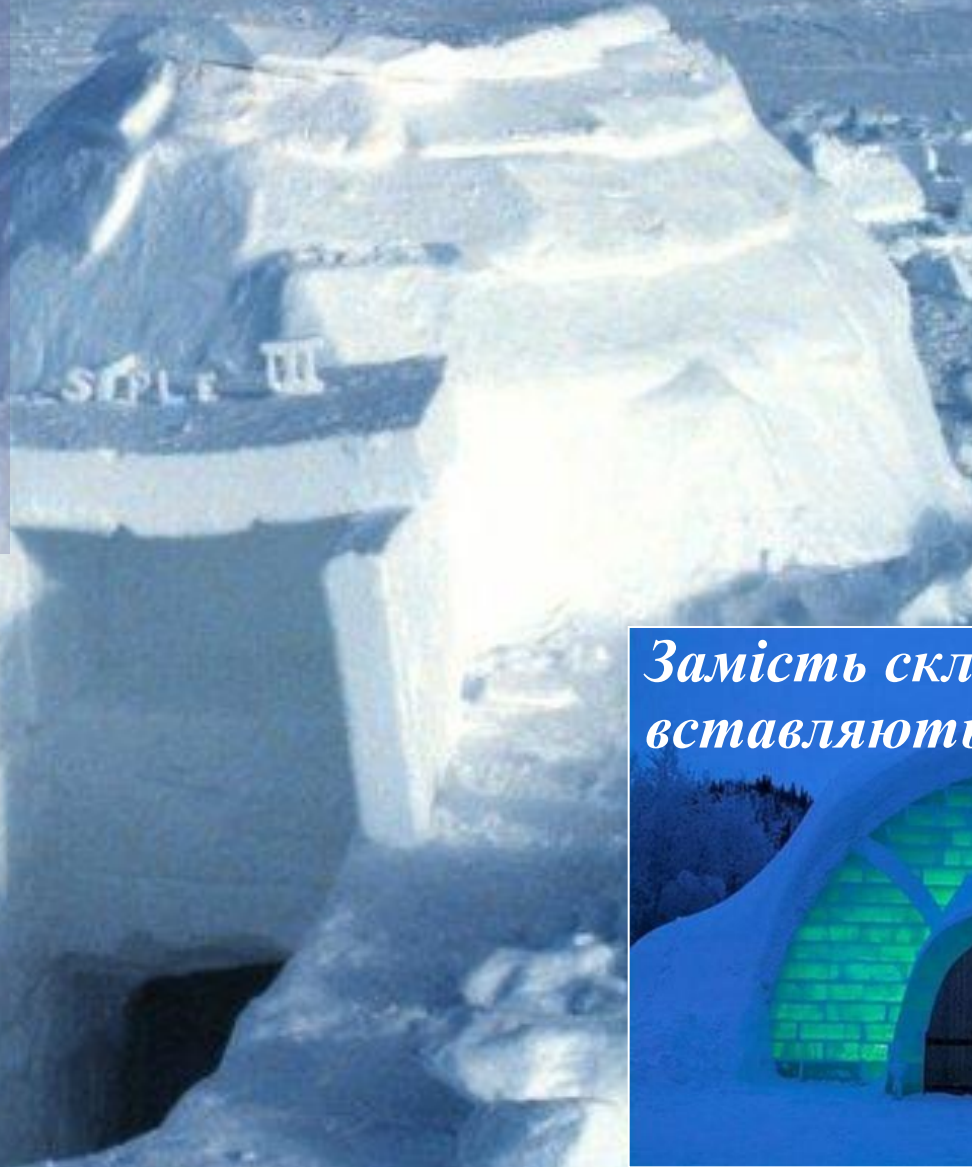
ЕСКИМОСИ

Ескімоси – корінний народ Гренландії, а також крайньої півночі Америки та Азії. Слово “ескімос” означає **“той, що їсть сиру рибу”**. Так називали цих людей індіанці з Лабрадору. Ескімоси вважають це слово образливим та кличуть себе “інуїтами” – “людьми у повному розумінні слова”.

Ескімос будує іглу

ЕСКИМОСИ

Ескімоси живуть в іглу – хатині зі снігу у формі купола з входом крізь довгий коридор. У середині роблять меблі також з крижин, які вкривають шкурами тварин.

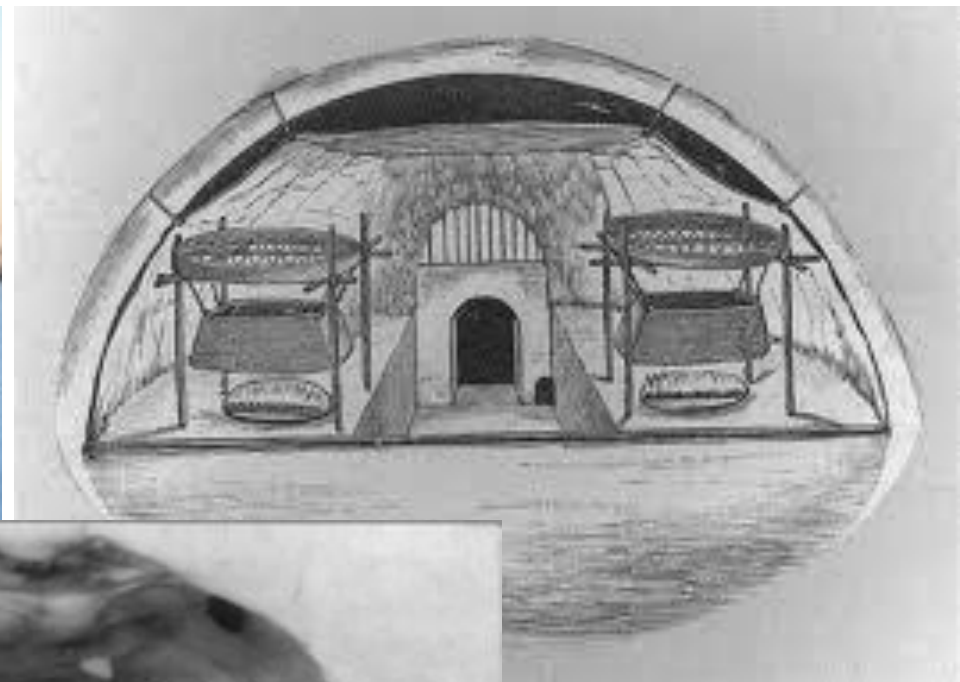

Замість скла у вікна вставляють крижини.

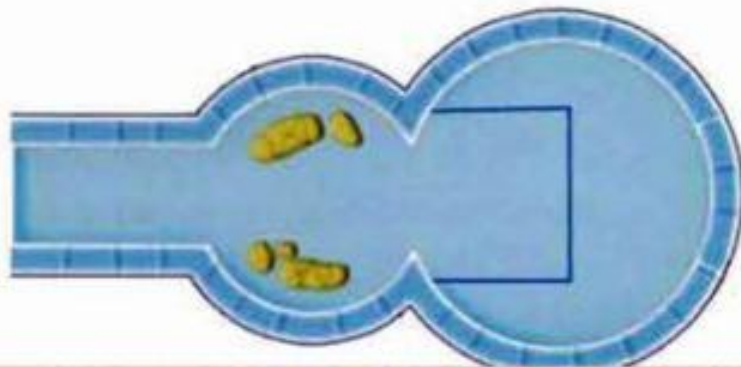
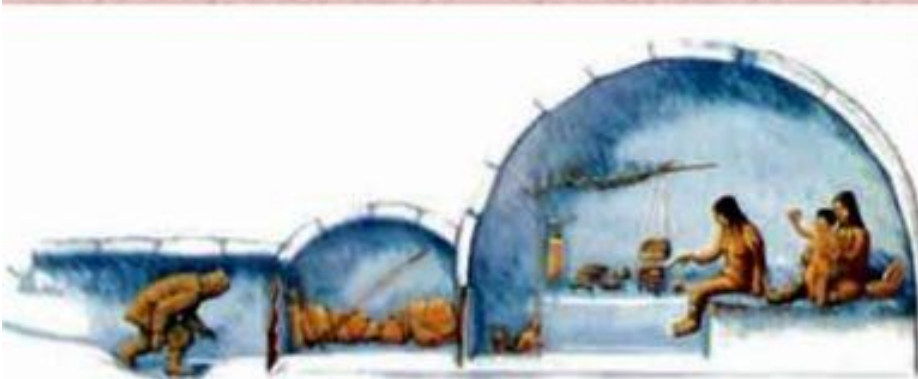

Іглу – оселя ескімосів

Іглу

Длинными полярными ночами иглу отапливаются и освещаются лампами – жирниками, на них же готовят пищу. Когда поверхность снега внутри становится влажной, в иглу пускают холодный воздух, вследствие чего образуется прочная ледяная корка.

Іглу будують невеликими (2-3 м у діаметрі) протягом 1-1,5 годин. Вони розраховані на одну родину. У будинок уповзають через лаз.

ЕСКІМОСИ

Іглу не пропускають холоду та свисту урагану. Ці споруди міцні – витримують навіть масу білого ведмедя. Іглу недовговічні: вони існують близько 1 місяця.

ЕСКИМОСИ

Пересуваються ескімоси та перевозять вантажі на собачих запрягах. Для цього у сани впрягають 6-12 собак різних порід іздових лайок. Ці собаки більш витривалі, ніж олені, здатні пересуватися по пухкому снігу та тонкому льоду, віддані хазяїну. За добу можуть пробігти рясю до 70-80 км. Часто ескімоси влаштовують спортивні перегони на собаках.

Ескімоси є хорошими мисливцями.

ЕСКІМОСИ

Хутро, шкіри та сухожилки тварин використовують для пошиття одягу.

Video
o

Полювання ескімосів на кита

*Як паливо ескімоси
застосовують жир тюленів або
просякнуті жиром кістки
китів.*

ЕСКІМОСИ

Ескімоси після вдалого полювання на кита

Основна їжа

- - моржове і китове м'ясо - морозиво, квашене, в'ялене, варене. Високо цінувалася оленина. Приправою служили рослинна їжа, морська капуста, молюски.

Інуак

Мактак (Кітове сало та шкіра)

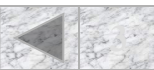
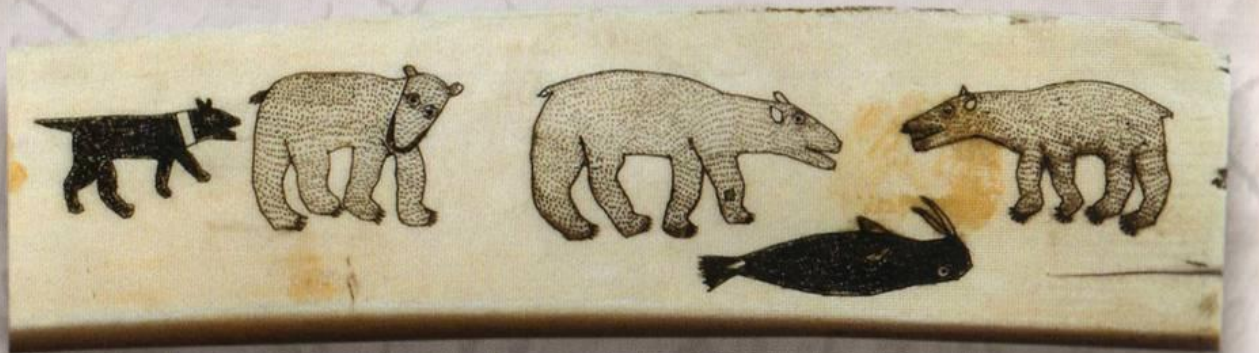
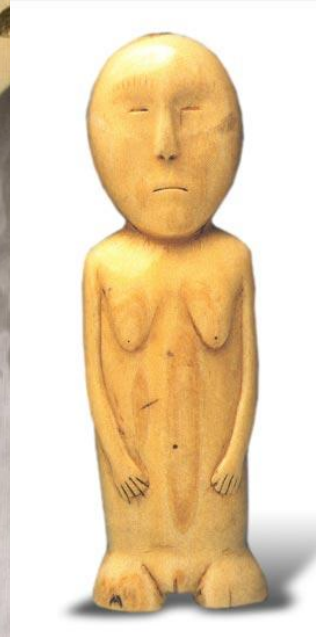
Акутак (жир+ягоди+риба+цукор)

Роги тварин та камені замінюють ескімосам метал та дерево. З рогів роблять посуд та прикраси. Їх розпарюють, щоб надати бажаної форми.

*Ескімоси
виготовляють
фігурки з бивнів
моржів, малюють
на кістках
упольованих китів.*

АЛЕУТИ

Алеути

***Алеути** – корінні жителі Алеутських островів та Аляски. Нині їх налічується всього близько 2 тисяч. Мають свою мову, сповідують православ'я. До приходу росіян у XVIII ст. мали знаряддя з дерева, каменя, кісток, міді. Полювали на китів та інших тварин, рибалили.*

Алеути у національному одязі

Латинська Америка

- Назва «Латинська Америка» було введено французьким імператором Наполеоном III як політичний термін . Латинська Америка та Індокитай розглядалися тоді як території у сфері особливих національних інтересів Другої імперії . Цей термін спочатку означав ті частини Америки , в яких розмовляють на романських мовах , тобто території , населені вихідцями з Іберійського півострова і Франції протягом XV- XVI століть.
- У Сполучених Штатах термін використовувався до 1890 -х років , а став поширений тільки на початку XX століття. До цього частіше використовувався термін «Іспанська Америка».

- європейці
- мулати
- індіанці
- східні азіати
- негри
- метиси
- індійці
- самбо

Населення. Расовий склад.

Офіційні мови

П. Е. Урень'єю поділяє Латинську Америку на (1928 р.):

- 1) Мексика;
- 2) держави Центральної Америки (Гондурас, Нікарагуа, Коста-Ріка, Панама, Сальвадор, Гватемала);
- 3) антильські країни (Куба, Домініканська Республіка, Пуерто-Ріко); 4) Венесуела;
- 5) Колумбія;
- 6) андські держави (Перу, Болівія, Еквадор);
- 7) Чилі;
- 8) країни Ла-Плати (Аргентина, Уругвай, Парагвай).

Зональний поділ, запропонований Енрікесом Уреньєю більш як піввіку тому, вимагає доповнень і уточнень.

- По-перше, це необхідність виділити в окремий субрегіон Бразилію, а до антильського регіону долучити франкомовні країни — Гаїті, Гваделупу, Мартиніку, Французьку Гвіану.
- По-друге, такі держави, як Парагвай і Коста-Ріка, важко вписуються в зональні рамки, інші країни можна б за деякими ознаками об'єднати в цілісну зону, як, наприклад, Венесуелу й Колумбію.
- Але за всієї умовності зонального поділу він усе ж таки дає змогу підходити до питань культури більш вибірково, відкидати несуттєве, виділяти головне, ґрунтувати загальне.

Роль етнічного фактору на формування націй і культур дозволяє виділити

- По-перше, нації, де досить сильні автохтонні, тобто місцеві індіанські елементи в царині культури: Мексика, Центральна Америка (крім Коста-Ріки) і особливо андські країни. Це так звана Індоамерика.

- По-друге, нації, де у сфері культури різною мірою проявляються африканські впливи, що створюють афроамериканську культуру: Гаїті, Куба, Пуерто-Ріко та інші острови Карибського моря, Бразилія, частково Венесуела й Колумбія (у двох останніх афроамериканський і мулатський етнічні елементи представлені менше).

- І, нарешті, нації, де переважає населення європейського походження: Аргентина, Уругвай, Коста-Ріка, Чилі; ці країни створюють свого роду Євроамерику. Що стосується етнічних вкраплень азійського походження, то вони порівняно невеликі, розсіяні по багатьох країнах, але особливо помітні в так званій Карибській Америці — регіоні, географічне положення якого між двома Америками, Європою й Африкою зробило його місцем сутичок різних рас, цивілізацій, інтересів і поривань.

Мáйя

- Одна з цивілізацій месоамерики, що відома своєю розвиненою писемністю, разючими досягненнями в архітектурі, мистецтві, астрономії та математиці. Попри поширені хибні уявлення, народ майя нікуди не зник, десятки тисяч індіанців майя продовжують жити на тих самих територіях, де тисячу років тому мешкали їхні предки; багато в чому вони все ще дотримуються тих самих традицій і мови, що й сторіччя тому. Зникла лише велична у своїй красі класична цивілізація майя.

Суспільний устрій

“Велика людина”

Жерці

Землероби

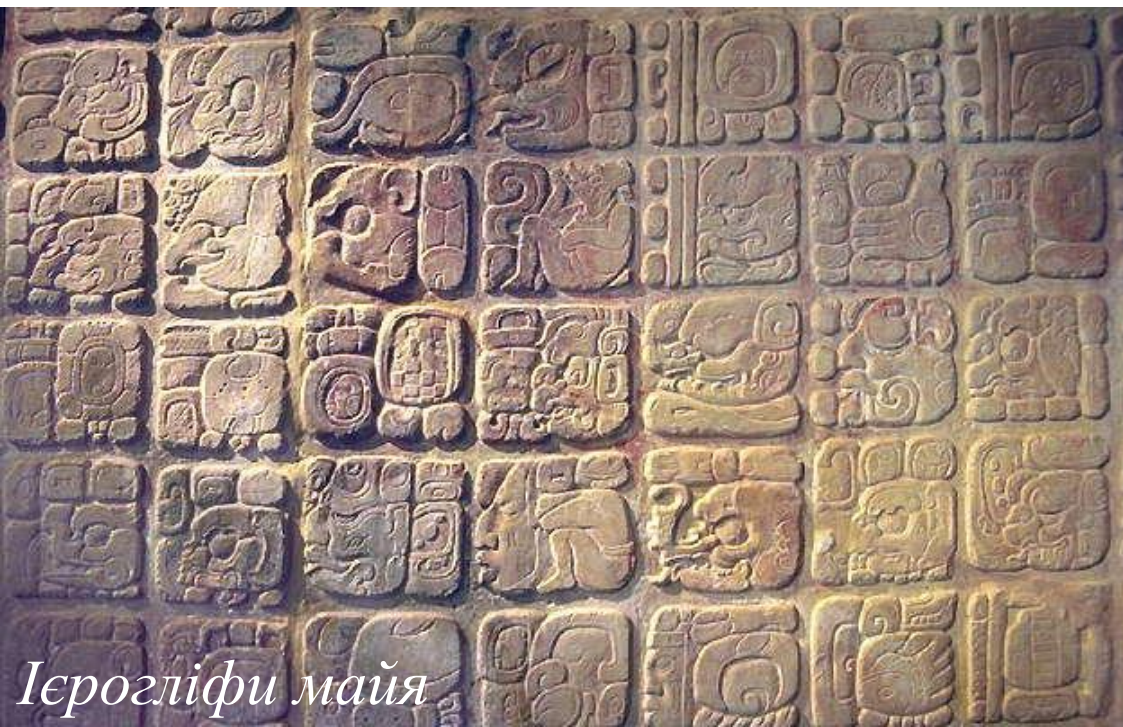
Ремісники

Майя використовували перше серед індіанців ієрогліфічне письмо, на корі дерев писали книжки й складали їх “гармошкою”, мали глибокі знання з астрономії, винайшли календар, мали гроші у формі какао-бобів, грали каучуковим м'ячиком на спортивних майданчиках.

0	1	2	3	4
	•	••	•••	••••
5	6	7	8	9
				
10	11	12	13	14
				
15	16	17	18	19
				

Але майя не знали ні колеса, ні плуга. Вони обробляли земля за допомогою коа – палиці з загостреним кінцем.

Ієрогліфи майя

Одним з найвидатніших винаходів майя є календар, який набагато точніше відображає річний сонячний цикл, ніж сучасний григоріанський.

Культура Майя має дві календарні системи. Одним з них є суспільний календар - **Хааб**. Він включає 365 днів, поділених на 18 місяців по 20 днів кожен. Останній дев'ятнадцятий місяць містить всього п'ять додаткових днів, що не мають назви. Цей час Майя називали **Вайеб** і приписували цьому місяцю несприятливий вплив на життя людини.

Інший календар Майя - **Цолькін**, заснований на циклах сузір'я Плеяд і є священним. По Цолькіну жерці проводили ритуальні обряди і жертвоприношення. Цолькін коротший Хааба, його цикл складається з 260 днів.

Архітектура майя

- **Платформи** для релігійних церемоній як правило будували з вапняку висотою менш ніж 4 метри. Більшість з них були оздоблені по боках рельєфними зображеннями фігур. Деякі вчені вважають, що тут виставлялися відрізані голови переможених ворогів, а також голови команди, яка програла гру в м'яч.

Палаці

- як правило являли собою великі будівлі з багатим оздобленням і знаходились ближче до центру міста. Частіше за все палаці були одноповерховими з внутрішнім подвір'ям, оздобленням і прикрасами згідно зі статусом володаря будинку.

Архітектурні комплекси

- як правило складалися з основної споруди у формі ступінчастої піраміди яка завжди знаходилася в західній частині платформи або площі. Існує теорія, що ці комплекси насправді обсерваторії, тому що спостереження сонця в пірамідах завжди було напрочуд точним під час зимового та літнього сонцестояння.

Піраміди і храми

- часто були найважливішими спорудами, розташованими на самому вищому місці міста. Таке їх розташування (ніби ближче до небес) пояснюється тими релігійними функціями які вони відігравали. Останні дослідження вказують на те, що деякі піраміди використовувалися як місця захоронення, проте храми на них ніколи не мали могил. Деякі храми знаходилися на верхівці пірамід і являли собою грандіозні, багато оздобленні споруди.

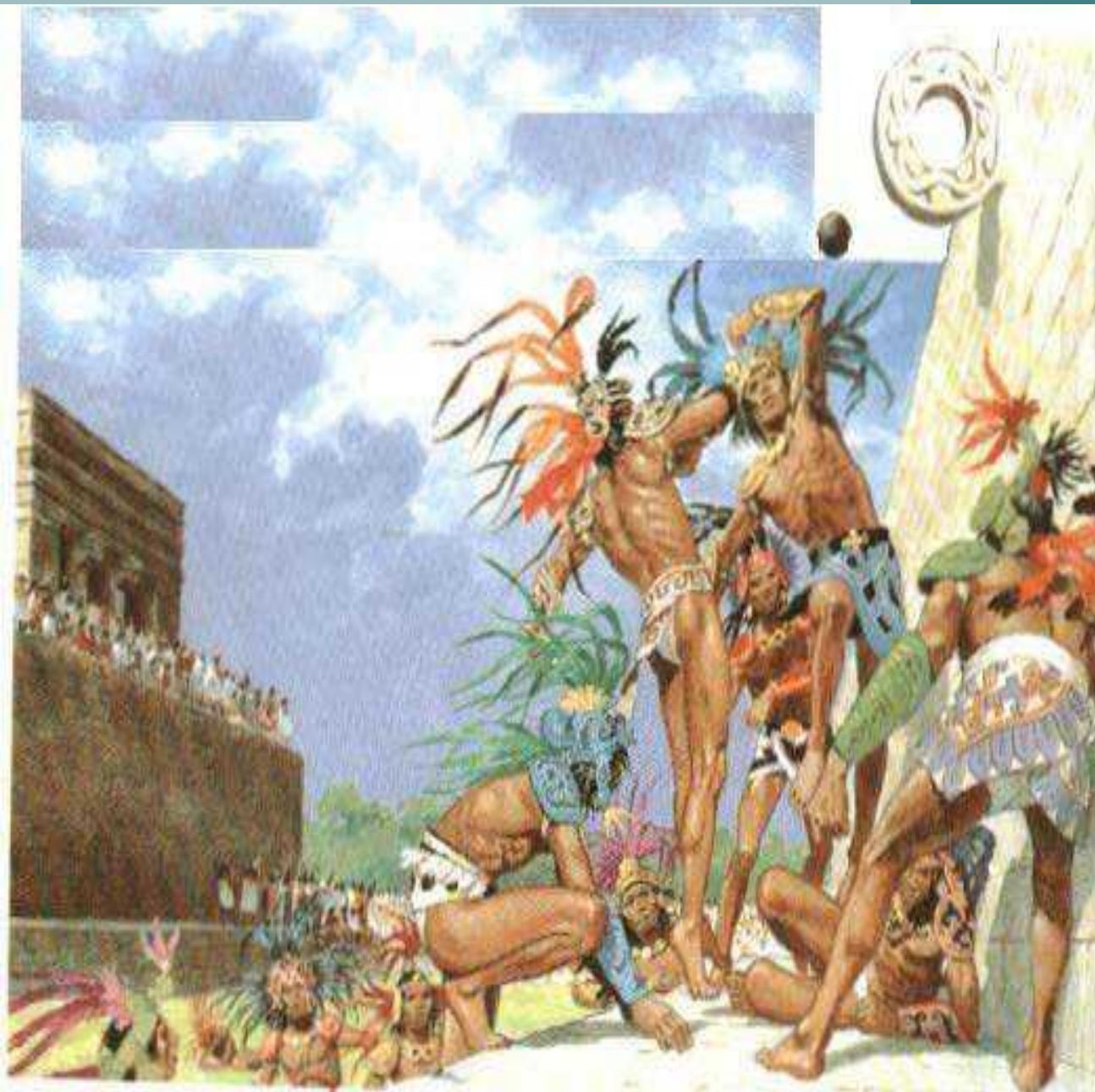
Обсерваторії.

- Майя мали досить глибокі знання з астрономії і багато їхніх споруд знаходилися відповідно до розташування відомих їм небесних тіл. Хоча так називають деякі будівлі і храми, вчені вважають, що більшість споруд так чи інакше розташовані у співвідношенні до небесних тіл.

Майданчики для гри в м'яч

- були невід'ємною частиною цивілізації майя, вона була поширена не тільки серед майя, але й по всій Месоамериці. Ці майданчики знаходять майже всюди в ареалі розповсюдження майя. Деякі з цих споруд мають з двох боків сходи до церемоніальних майданчиків або малих пірамід, де відбувалися релігійні служби або приносили жертви по закінченню гри.

Розважалися
майя грою в
м'яч,
схожою на
баскетбол

*Стела з міста майя
Копан (нині у
Гондурасі)*

*Мистецтво майя
набуло такого
розквіту, що його
порівнюють з
культурою Давньої
Греції. Настінні
барельєфи та фрески
майя вважаються
найкрасивішими в
світі. На жаль,
більшість пам'яток
культури майя не
дійшли до наших днів:
одні з них були знищені
іспанською інквізицією,
інші – часом.*

МАЙЯ

*Барельєф культури
майя у місті Паленке
(Мексика)*

Серед руїн міст майя були знайдені скульптури богів. Це свідчить про те, що релігія грала ключову роль у житті майя. На чолі міст-держав стояли правителі, які мали важливу релігійну функцію. Богам приносили криваві людські жертви. В жертву людину приносили через повішання, утоплення, отруєння, побиття, а також поховання заживо. Найбільш жорстоким видом жертвоприношення (як і у ацтеків) було виривання з грудей серця.

*Голова богині культури майя у
Копана (Гондурас)*

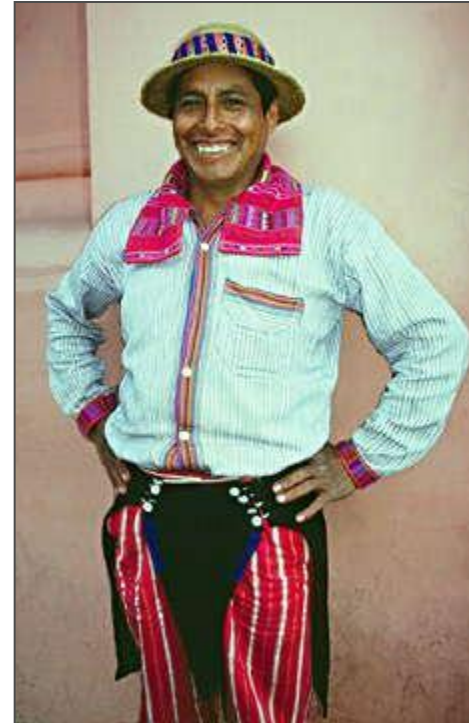
Череп з кришталю Фатума

- У 1927 році археологи, зайняті розкопками стародавнього храму майя в Північній Америці, знайшли щось незвичайне - череп людини, виготовлений з кришталю. Експерти заявляють, що зробити таке диво можна лише із застосуванням сучасного висококласного обладнання. Майстру також довелося б витратити на роботу понад 7000000 годин часу! Крім того, череп має відмінно продуману оптичну систему - якщо повернути виріб під певним кутом, він буде світитися зсередини.

Індіанець з Мексики –
нащадок майя

Нині лишилося трохи більше 6 млн. прямих нащадків майя. У Гватемалі їх до 40% населення, у Мексиці – до 15%, у Белізі – до 10%.

Кожна община майя має свого релігійного покровителя, яким приносять жертви: домашню птицю, спеції, свічки. Кукурудза – основний продукт харчування. До неї ставляться шанобливо. Майя поступово втрачають свою самобутність.

Ацтеки жили північніше майя – у Центральній Мексиці – у XIV-XVI ст. Цивілізація ацтеків мала багату міфологію та культурний спадок. За легендами предки ацтеків прийшли з півночі й заснували свою столицю.

МЕКСИКАНСКИЙ ЗАЛИВ

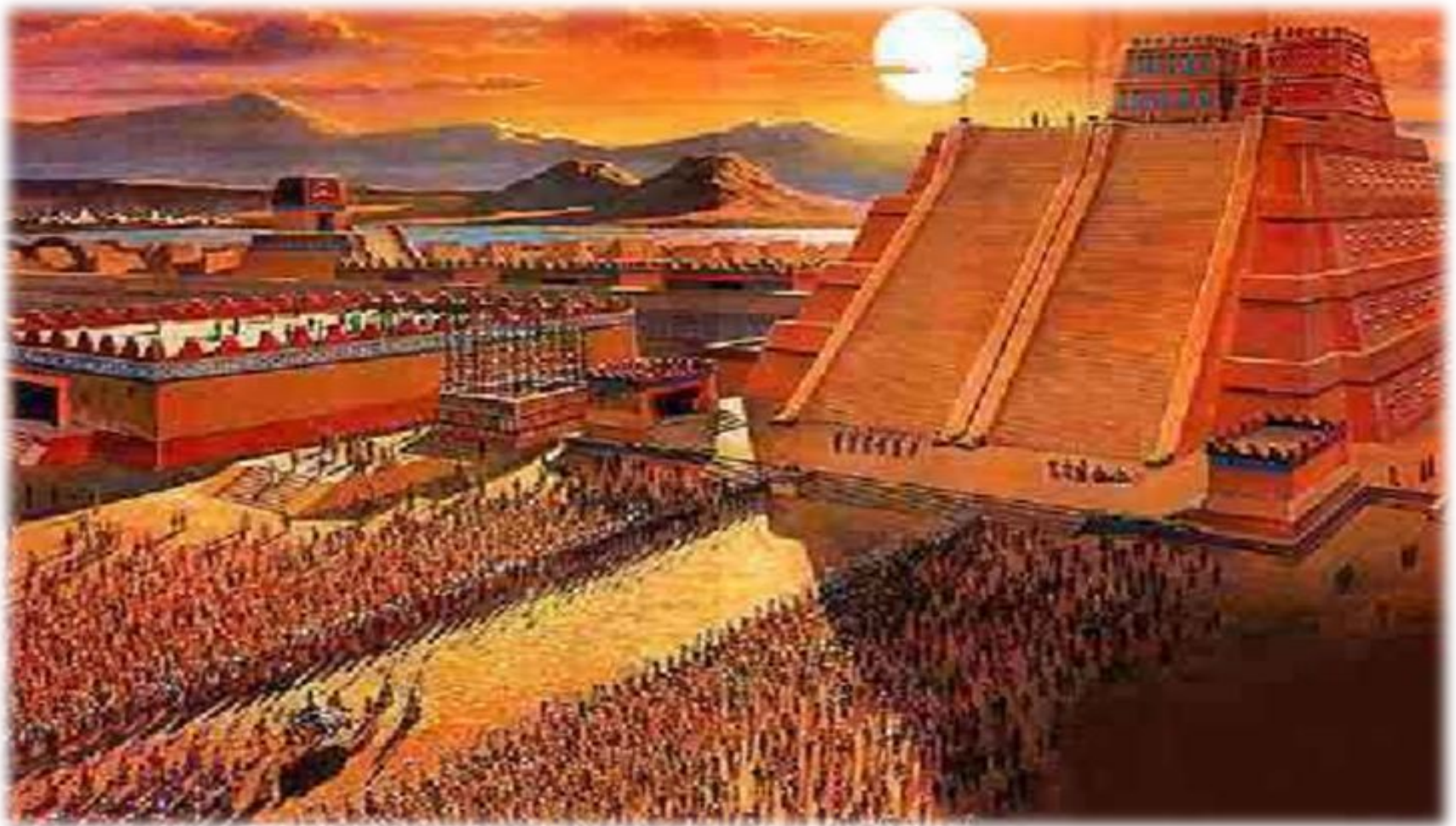
Чичен-Ица • Тulum
Тайясаль • Ламанай

Тула • Дзона Мексико

ГРАНИЦЫ
ИМПЕРИИ
АЦТЕКОВ

ГРАНИЦЫ
ИМПЕРИИ МАЙЯ

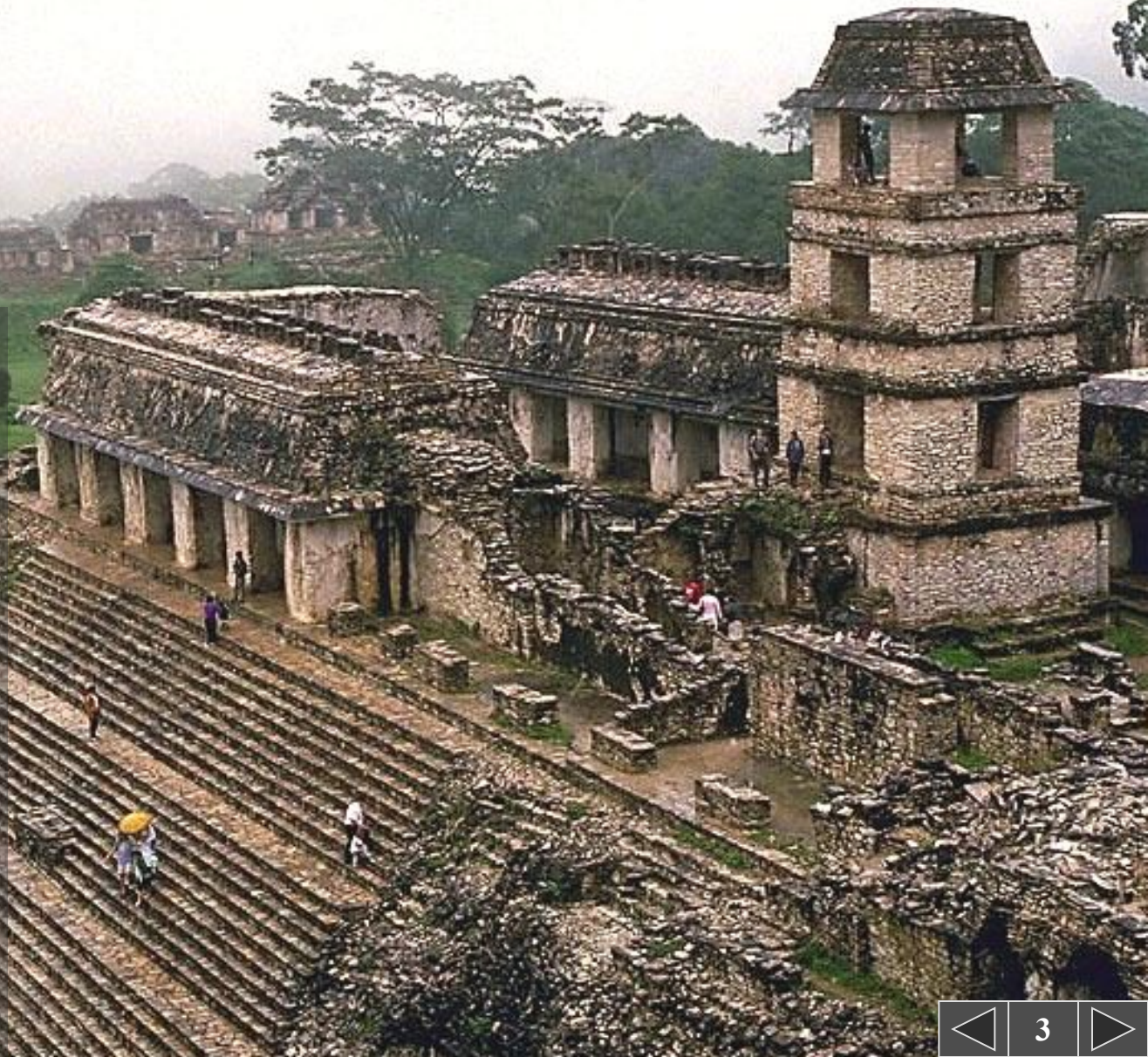
Теночтітлан – столиця ацтеків.

*Руїни міста Теночтітлан –
давньої столиці ацтеків*

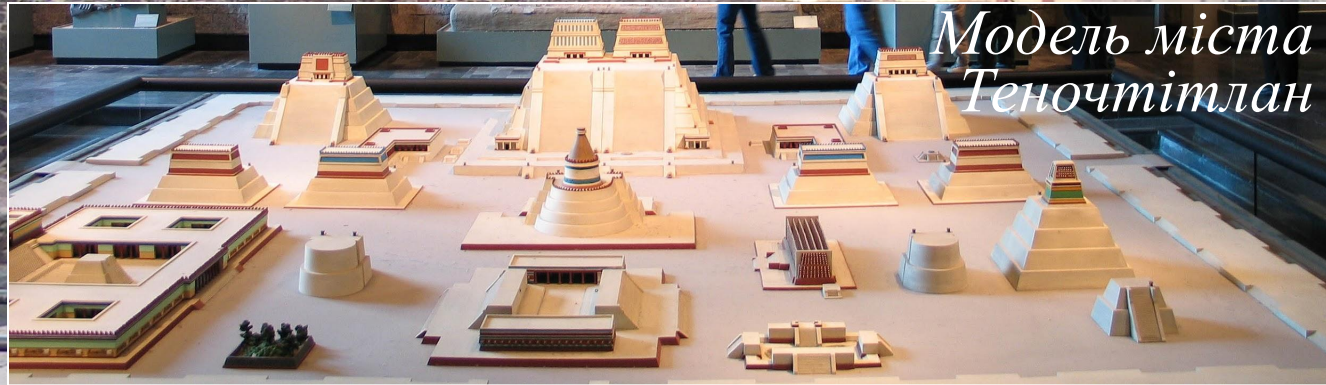
АЦТЕКИ

*Столицею держави
ацтеків було місто
Теночтітлан, яке
стояло на місці
сучасної столиці
Мексика – міста
Мехіко. Іспанці, що
припливли в
Америку, були
вражені
багатством міста
та його красою.*

*Руїни міста Теночтітлан –
давньої столиці ацтеків*

АЦТЕКИ

*Модель міста
Теночтітлан*

*Столицю держави ацтеків **Теночтітлан** знищив іспанський конкістадор Ернан Кортес, а імператор ацтеків Монтесума II був убитий. Після падіння Теночтітлана перестала існувати й імперія ацтеків.*

Суспільний устрій

Імператор

знать

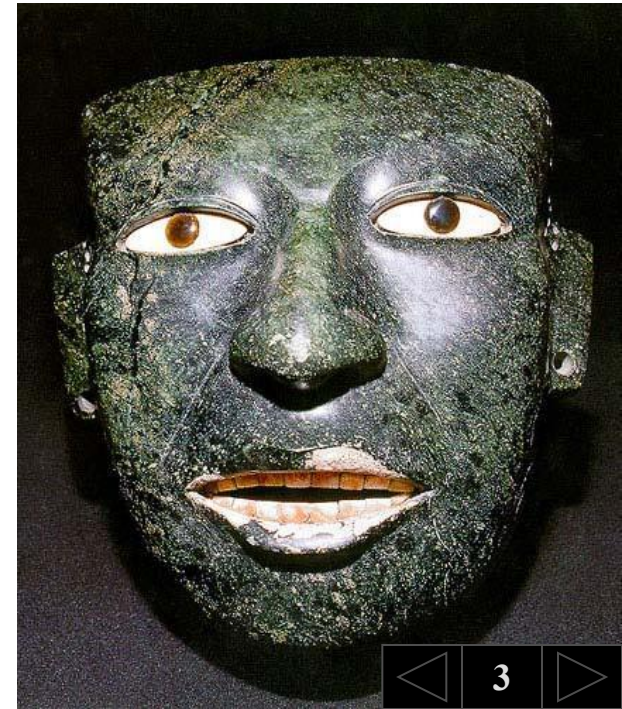
воїни

*рядові
общинники*

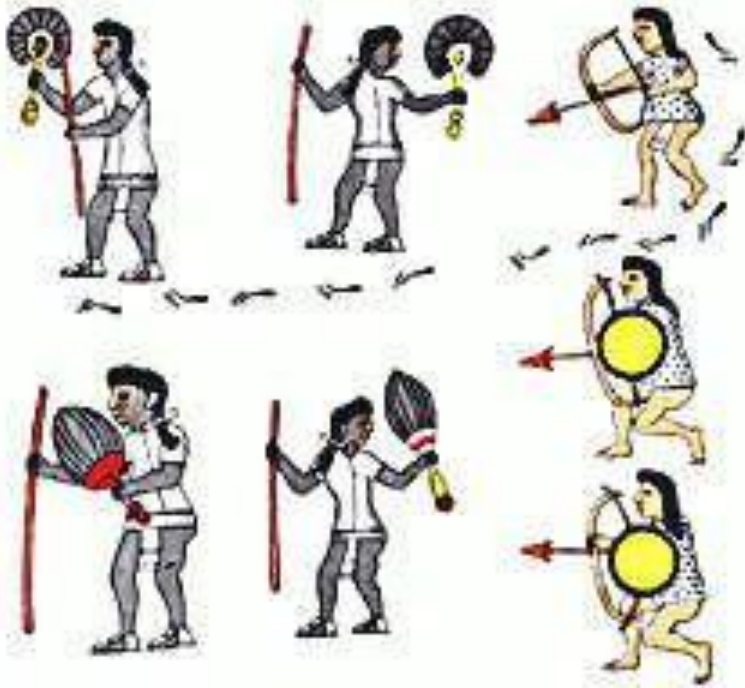

Ацтеки застосовували жертвоприношення з особливим розмахом. Людей приносили у жертву богам кожного з 18 свят свого священного календаря. В жертву також приносили собак, метеликів, колібрі, або ж речі, які ламали.

АЦТЕКИ

*Ацтеки мали цікаве
“малюнкове” письмо.
Ацтеки грали гумовим
м'ячем, розміром у людську
голову. Інколи м'яч був
кам'яним. Тих, хто програв,
приносили в жертву.*

*Рукопис ацтеків
історичного змісту*

Ацтеки вважали какао священним і шанували його як дарунок бога Кетцалькоатля. Боби какао використовувалися в якості засобу розрахунку (1 раб=100 какао-бобів) і для приготування терпкого пряного напою.

Інки

- **Інки** — правлячий рід народу кечуа — правлячий рід народу кечуа, що мешкав на території сучасного Перу — правлячий рід народу кечуа, що мешкав на території сучасного Перу і створив велику централізовану імперію зі столицею у місті Куско — правлячий рід народу кечуа, що мешкав на території сучасного Перу і створив велику централізовану імперію зі столицею у місті Куско в Андах. Історично інками

Суспільний лад

**“Верховний Інка” –
наділений необмеженою
владою**

**приймав закони;
Вирішував питання війни
та миру;
був головнокомандуючим
війська.**

“Сини Сонця” – кровні родичі
Інки

Обіймали головні посади:
ставали верховними жерцями
та управителями провінцій.

Чиновники – знать підкорених
народів

Тримали під контролем всю
державу, включно з
найвіддаленішими сільськими
поселеннями.

Общинники

Не наділені правами.

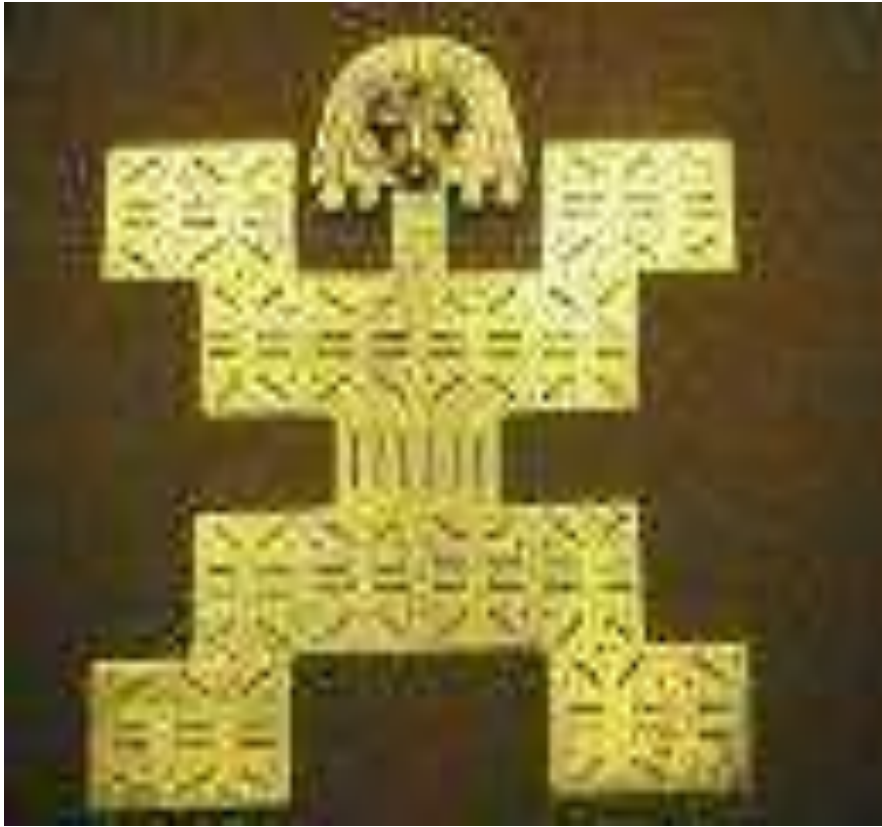
Кіпу

- (кеч. *khipi* та [ісп. quipi](#) — «вузол», «зав'язувати вузли», «рахунок») — прадавня мнемонічна й рахункова система (у зв'язці з рахунковим пристроєм юпанною) інків і їх попередників в Андах, своєрідна писемність (3000 років до н. е. — XVIII ст. н. е. [\[1\]](#)): являє собою складні мотузкові сплетення й вузлики, виготовлені з вовни південноамериканських верблюдових (альпаки та ламы) або з бавовни. У кіпу може бути від декількох звисаючих ниток до 2000. Вона використовувалася для передачі повідомлень посильними-[«часкі»](#)

Ювелірне Мистецтво Інків

«ЗОЛОТА ПТАШКА ІНКІВ»

Сільськогосподарські тераси

- Одна із чудових особливостей місця – значні відмінності в температурі, які існують між вершиною, і основою, яка може досягати 15° С. Цей великий перепад температур створив мікро клімат, подібний тим, що спостерігаються в оранжереях в сучасні часи. Можливо, ці місця використовувалися інками, щоб вивчити ефекти різних кліматичних умов на зернові культури.

Пончо

- **Пóнчо** (ісп. *poncho*, з мови кечуа *pinchi*, в свою чергу, імовірно, з арауканської) — традиційний верхній одяг індіанського і креольського населення андійського регіону Південної Америки.
- Пончо являє собою великий прямокутний відріз тканини (часто цупкої, напр. вовни альпаки) з отвором для шії і голови посередині.

Мумії інків

- Унікальна мумія була виявлена в 1999 році на схилі вулкана Льюльяйльяко (Lullaillaco), що підноситься на 6739 метрів над рівнем моря на кордоні Аргентини і Чилі.

Кока

- Боливия побуждает другие государства поддержать кампанию, цель которой — вычеркнуть коку из списка запрещенных наркотиков, составленного ООН. Лист коки — стимулятор, который обитатели Анд жевали еще до времен инков, — используется в широком спектре продуктов.

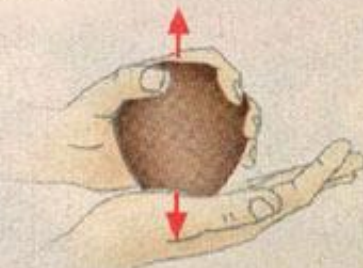
ПРИГОТОВЛЕНИЕ ТРАДИЦИОННОГО МАТЕ

1. Засыпать Йерба Мате

2. Встряхнуть калабас

Закрыв отверстие калабаса ладонью, несколько раз перетряхните его.

Вода должна наполнять калабас изнутри, стекая по бомбижье на дно

Когда Йерба Мате постепенно "раскроется", осуществить поступательное движение от себя и обратно, для облегчения питья.

3. Немного увлажнить Йерба Мате в калабасе.

4. Установить бомбижью

ПРИ ПРИГОТОВЛЕНИИ МАТЕ ТРАДИЦИОННЫМ СПОСОБОМ:

Мелкие частицы Йерба Мате остаются сверху,

а крупные - снизу, не залепляют отверстия бомбижьи, позволяя ей плотно держаться на дне калабаса.

Медицина

- Інкські лікарі знали, що параліч, наступавший в результаті пошкодження черепа, був викликаний тим, що роздроблення черепні кістки тиснули на мозкову тканину. Тому вони й намагалися усунути у своїх пацієнтів залишки пошкодженої черепної коробки.

La Bonnotte

- «La Bonnotte» - найдорожчий в світі картоплю. Підприємливі селяни, які живуть на острівці Нуармут'є (франц.), щороку збирають не більше 100 тонн цього сорту в рік. Так як божественний бульба (а за легендою, саме цей сорт вивів верховний бог інків) виключно ніжний, збирати його можна тільки вручну. Картопля «La Bonnotte» обійдеться найвибагливішим гурманам приблизно 500 євро за кілограм.

Культура “прибульців”

- Сомбреро являє собою крислатий, найчастіше плетений (наприклад, з соломи) капелюх, що нагадує український бриль, однак найчастіше значно більших розмірів, з високим конусоподібним денцем (тулією) й зазвичай закругленими догори краями.

Національний одяг Бразилії

Панама

- Ці брилі почали виробляти в кінці 19 — на початку 20 століття, в еквадорському кантоні Каньяр, та потрапили в Європу та Азію через Панаму, як і багато інших південноамериканських товарів. Цей бриль досі вважається найпопулярнішим типом солом'яних капелюхів.

Текила

- *Первыми делать текилу начали ацтеки не далеко от города Текила – откуда и произошло название напитка. В городе Текила есть Национальный музей текилы.*
- Текила производится преимущественно в Мексике из сердцевины голубой агавы. Самая лучшая текила производится только из агавы без добавления других спиртов, в этом случае на бутылке есть надпись: «100% agava» или «100% blue agava».

16000000

Свято мертвих (Мексика)

